

Hugo Claus
Sakrament

Översättning av Per Holmer

Av Hugo Claus har tidigare utgivits:

Förundran, roman 1985 (1962)
En stilla förintelse, roman 1990 (1988)
Svärdfisken, roman 1991 (1989)
Belgiens sorg, roman 1992 (1983)
Skam, roman 1994 (1972)
Spåren, dikturval 1994
Gilles och natten, pjäs 1994 (1988)
Belladonna, roman 1995 (1994)
Rykten, roman 1997 (1996)
Ofullbordad förfluten tid, roman 2000 (1998)
Andjakten, roman 2002 (1950)
Oostakkerdikterna, diktsamling 2003 (1955)
Sista bädden / En vandring i sömnen, berättelser 2012 (1998/2000)
Hunddagarna, roman 2019 (1952)

ANM. ÅRTALET INOM PARENTESEN ANGER ORIGINALUTGÅVANS UTGIVNINGÅR

För översättningen av denna bok har erhållits stöd från

Lindskog & Ullén Förlag
www.lindskogforlag.se
Stockholm 2022

Nederländska originalets titel: Omtrent Deedee

© Hugo Claus 1963

Originally published with De Bezige Bij, Amsterdam

© Översättning: Per Holmer

© Efterord: Per Holmer

Grafisk form: Lennart Lindskog

Första upplagan, första tryckningen

Tryckt hos Tallinna Raamatutrükikoda, Tallinn 2022

ISBN 978-91-85311-97-2

*He can never therefore be reconciled to your sin,
because sin itself is incapable of being altered; but
He may be reconciled to your person, because that
may be restored.*

TRAHERNE

Centuries of Meditation

NATALIE

Den här dagen, efter en lugn morgon, får Natalie uppe i hallen på övervåningen höra namnet Dedé någonstans utifrån. Hon ids inte vänta på att få veta vem som talar eller vad det är frågan om, utöver att det rör Dedé, något med Dedé, si eller så, ditt eller datt, hur som helst är det Dedé som är på tapeten, och då får hon bråttom till trappan. Framme vid räcket girar hon så tvärt att varet i innerörat ger trumhinnan nya men för livet.

”O!” säger Natalie, och smärtan, en uttjatad gammal bekant och ständigt lika påträngande, bromsar in hennes rörelser. Hon fattar andäktigt om räcket och lutar sig framåt. Barmen vilar mot trävirket likt en blommig kudde till allmän – även Dedés – beskådan, som om den inte vore en del av en kvinna, en del av en människa. Hon rodnar, klarar strupen och ropar: ”Oho!”

”Oho!” Nedifrån, med samma intonation om än en smula muntrare, svarar Jeanne så att den som inte kan se de båda systrarna och – i likhet med Dedé inne på sitt rum – enbart uppfattar det fnissiga tonfallet och mycket väl skulle kunna få för sig att Jeanne nedtill och Natalie upptill (med endast en dörr mellan sig och Dedé) vore två unga flickor. Det inbillar sig Natalie. Så brukade de ju ropa till varandra ute på skolgården i Schilferinge. Identiskt. Då de båda ännu var orörda.

Natalie vinkar med högerhanden redan innan hon upptäckt någon och flämtar till i trappkröken, hasar vidare och ser familjen lämna över hattar och kappor

till pigan Lutje nere i tamburen. Alla har kommit, man måste ha stämt möte i Roeselare: Jeanne med sin Giaco och Albert och Antoine och hans Lotte och till och med det där fruntimret, det där liderliga stycket, Madame Tilly. Varför måste den människan alltid följa med? Hon hör väl inte till familjen! För att hjälpa till? Herre min skapare, vad gör väl hon för nytta? Mer stjälp än hjälp! Men Dedé hälsar henne välkommen med öppna armar för att hon är ett så spralligt yrväder. Det är därför hon får komma. Men om Natalie fått bestämma skulle den apan aldrig ha satt sin fot över tröskeln. Hon må vara hur sprallig som helst.

Madame Tilly stegar rakt emot henne, blottar alla små fyrkantiga tänder i sitt leende och pressar sitt permanentade hår mot hennes kind.

”Natalie! Natalie! Vad du har magrat! Du ser strålande ut!”

”Nåja, Tilly ...” Hon vill påpeka det opassande i att tränga sig förbi hennes egen familj, att pracka på henne sin hälsning före både bröderna och systemen, men ser helst att dagen tar en snygg början, och blotta faktum att hon ser avmagrad ut gör Natalie mildare till mods. ”Det var snällt sagt, Tilly”, säger hon.

”Men det är sant, Natalie”, instämmer en häpen Jeanne, ”minst tio kilo är väck.”

”Vafalls?” ropar Lotte.

”Strunt samma”, säger Natalie och riktar uppmärksamheten mot brorsonen, sorgebarnet, hennes Claude som står allvarligt borta vid hatthyllan och går och ger honom en puss. Ansiktet känns fuktigt och kallt. Hon trycker pekfingret mot blixtlåset på läderjackan. ”Kära barn, så du ser ut!”

”Ingen fara, faster.”

”Han är förkyld”, säger Albert, den orolige fadern, ”i fyra veckor har det pågått. Men för all del, unge herrn måste prompt ut och köra Vespa mitt i natten.”

Varpå Natalie ropar ut mot köket: ”Värm upp lite vatten!” Hon märker till sin fasa att Madame Tilly trängt in på domäner som är Lutjes (och hennes egna, för även om hon inte *behöver* utträtta något köksarbete – tvärtom! Dedé skulle ta illa upp om hon besudlade sina händer med disk – så är hon den som ställer och styr i hemmet) och att den baksluga Tilly-maran genast svassar runt kring gasspisen, just i detta första förfärande aningslösa ögonblick när hon, Natalie, ägnar sig helt och hållet åt familjen. ”Lutje, kokhett vatten till toddyn!” ropar hon.

”Nu sätter du igång och skriker igen”, säger Jeanne.

”Jag?”

”Ja, du.”

”Det märkte jag inte själv.”

”Du får inte bli så upprörd, tänk på kolesterolen.”

”Ja”, skyndar sig Natalie att säga.

”Det är den spräckta trumhinnans fel, faster Jeanne”, säger Claude. ”Alla döva skriker så där högt.”

”Jag är inte döv.” Natalie skrattar betryckt, Claude retas gärna med henne.

”Nej då, faster, men broskbenen i innerörat är genomruttna.”

”Sluta nu, Claude!” säger Jeanne utan att mena det.

”Ack, vad det viner och klämtar i örat”, trallar Claude.

”Stolle där!” Natalie grymtar förtjust, och pussar sedan Albert och Antoine och skakar hand med Giaco.

I innertamburen med mantelklockan och tramporgeln, mitt i allt skoskrap och Antoinens hesa svada, försöker hon

uppfatta raspet som bara hon själv vet om och som härrör från rummet uppe till vänster. Som en katt eller ett barn som krafstar mot dörren. Hon tycker sig uppfatta ljudet och fnyser till mot Jeanne som stryker sina breda höfter. Det är en vacker dag, en härlig dag. Jeanne har lämnat sin utlämning, Giaco från Italien, åt sitt öde, han stannar kvar utanför mottagningsrummet, slår dammet av kava-jen och begrundar det stora handkolorerade fotografiet av Hans Eminens kardinalen.

”Och Dedé?” viskar Jeanne.

”Han rakar sig just nu.”

”Haha!” Det låter mångtydigt. Jeanne klickar med tungan. Varför då?

”Tokfia där!” Natalie rodnar och lotsar systemen mot salongen där de andra väntar.

”Han fräschar upp sig för vår skull”, förklarar Jeanne när de kliver in i rummet, och Antoine replikerar: ”För Natalie, menar du väl?” och samtliga brister ut i skratt.

Stämningen brukar alltid vara en smula tryckt när den årliga sammankomsten tar sin början. Som om man vant sig av från varandra, som om betydelsefulla tilldragelser under året som gått gjort alla till främlingar, mer svårtillgängliga. Man kommer strax att bli varse om ifall det också stämmer, man rättar till frisyrer, slipsar, urringningar. Nå, vad har hänt sedan sist? Natalie får börja.

Natalie har opererat vänsterfoten.

”Och då säger doktorn till mig: ’Madame’, säger han. ’Pardon’, säger jag, ’Mademoiselle om jag får be’ – ’Nåväl, Mademoiselle’, säger han, en specialist, en seriös karl, om än en smula till åren, ’nåväl, det måste ni fatta, att så mycket som ni väger, så bara *måste*, vare sig den vill det eller ej, hela kroppen pressa på mot fötterna, och fötterna, ni har bara två, orkar inte bära upp tyngden.”

”Självklart. Kroppsfettet faller nedåt”, säger Antoine.

”Just det. ’Sätt igång och operera då’, sa jag, ’om det nu är Vår herres vilja.’ Sjuk-kassan betalade förstås inte tillbaka något, för den är jag inte med i, Dedé menar att sånt är bortkastat.”

Sedan for de ut och reste, Dedé och hon. Fick inte familjen vykort från Grekland? Jodå, visst. Tackar så mycket, Natalie. Jojo, Grekland är på modet. Och det kan för all del vara matnyttigt med alla antika ruiner och så. Forntida värre. Där kan man verkligen pusta ut.

Den stora händelsen för Giaco och Jeanne var att man fick problem med hyresgästerna på Oudenaardse Steenweg. Det blev trassel med taket, och som husägare måste man i vanlig ordning stå för fiolerna.

Albert åkte i finkan för att han – som det påstods – råkat bita en polis i vaden. Vilket tekniskt sett är omöjligt, menar Albert, och familjen håller med, för konstapeln i fråga spelar vänsterytter i SG Harelbeke, och där har samtliga i laget granithårda vader. Den som biter någon i vaden blir av med varenda tand.

Antoine och Lotte har skaffat ny tv-antenn, så nu kan de ta in Holland också. Fina teaterpjäser, men folk pratar på tok för fort, och allt låter så himla holländskt.

Claude har inte varit med om något av vikt, mer än att doktorn påstår att han aldrig kommer att bli frisk om han inte ständigt tänker sig för inför vartenda steg han tar. Albert skickar ut sonen i tamburen efter cigaretter i regnrocken och grymtar: ”Han unnar mig inte en lugn stund.”

”En hård nöt att knäcka”, säger Antoine. ”Tig!” väser Natalie och välkomnar på nytt, som om det vore för första gången, sin hjärtesorg, sin älskade Claude.

”Nu har ni pratat om mig igen”, säger Claude.

”Vilka då? Vi? Varför då?” säger familjen.

”Äsch, Claude”, säger Natalie och ropar nervöst: ”Kaf-fet, Lutje!”

”Spetsat med snaps.” Alberts fårade ansikte liknar en spjuvermask.

”Akta så inte herr ...”, börjar Lotte, men Natalie höjer ett varnande pekfinger. ”Huhuhuhuh.”

”Det var så sant”, börjar Lotte, ”det glömde jag alldeles bort. Jag skulle säga: 'Akta så inte *De-dé* hör något om den där snapsen.’”

”De”, säger Claude, hämtar andan och fortsätter mer dämpat: ”Dé.” Han ser tård ut. Den gossen lär aldrig bli lycklig.

”Snaps före mässan”, muttrar Natalie. ”Är du helt ...”

”Han skojade bara.” Lotte ursäktar sin svåger, självfallet, alla gillar Albert. Visst är han ett vrak, men han gör så gott han kan. I dag är det svårt att föreställa sig hur grann han var när det en gång begav sig. Fast själv låtsades han oberörd. Hur som helst har det inte varit honom till någon större glädje. Numera har han bara kvar sitt förmättna och domderande sätt. Tvärs genom fårorna i huden, de slocknade ögonen där vecken nedanför krullar sig utåt, den tandlösa munnen (Vad kan ett nytt garnityr gå på? Sex- à sjuhundra francs allra minst!), den fransiga skjortan med två knappar oknäppta som påvert sticker av mot den propra svarta rocken som han förmodligen införskaffat enkom för tillfället, tvärs genom hela sjavigheten solar sig Albert fortfarande i glansen från sin ungdoms storhetsdagar.

Albert förblir obesegrad. Förr i tiden kallade hela byn honom för Fagre Bertie.

Jeanne har grånat. Och Natalie bestämmer sig för att inte orda om saken. Åtminstone inte före mässan. Hon får förstås inte färga håret för sin utlännning till karl. Giaco har inte ens behövt proklamera förbudet högt. För åtta år sedan, samma år som Natalie flyttade in hos Dedé, flydde Jeanne hit, hit till Memmel. Då hade Giaco slagit henne för att hon målat läpparna. Utlänningsfasonerna dömdes ut av Dedé och Giaco tvingades be hustrun om ursäkt inne i mottagningsrummet. Då grät han minsann, Giaco. Där fick han sig en läxa. För han är ju lindrigt sagt beroende av sin hustru, sin granna, bitska, tämjda Jeanne. De tjänar gott på alla farmaceutiska produkter, och hur kommer det sig? Jo, Jeanne söker upp apotekarna och pratar omkull dem med sitt raka sätt. Men vad gör han? Sitter i bilen och väntar. Och hans bilkörande är det inte heller mycket bevänt med. Natalie hatar Giaco. För att hennes syster förvandlades till en tafatt och förbittrad främling i samma stund som han satte klorna i henne.

Kinesservisen ställs ner på en svartblårutig vaxduk som Dedés bror hade med sig. För en herrans massa år sedan. Brodern, en tokfrans med tjugo grå hårstrån under hakan, står inramad bakom ett svart sidenband ovanpå tv-apparaten.

”Allas vår Jan”, händer det att Dedé säger. Det eller: ”Allas vår Janneman.”

”Åh, Lutje, nej!” utbrister Natalie när pigan vill servera Giaco kaffe. Men Giaco har redan lagt handen över koppen. ”Nej tack”, säger han buttert.

”Inte?” undrar Lutje.

”Nej”, fräser Natalie. Men för att mildra och leda bort sitt utfall när hon ser Jeanne puta med läpparna riktar hon sig uppspelt mot Claude: ”Akta så du inte råkar svälja kryddnejlikan!”

”Han sväljer ju vad som helst, precis som sin far”, säger Antoine.

”Tig!” säger Lotte. Giaco har vänt på kaffekoppen framför sig och sitter och tittar ner i den slemvita botten med en inristat blått tecken.

”Och hur trivs du med din nya Vespa?” frågar Natalie.

”Faster ...”

”Den har förstås redan pajat ihop”, avbryter Albert.

”Hallå, hallå, hallå, nu får du allt vakta på orden en smula, du är inte hemma nu”, säger Antoine.

Claude förklarar varför batteriet, hur gaständningen och därmed svänghjulet ... Natalie är fortfarande ängslig. ”Vad ska Dedé säga?” undrar hon. ”Han sa ju uttryckligen, det minns du nog, att han bara tänkte ge dig Vespan om du vårdade den extra ömt. Och nu ...”

”Men, faster, det var väl inte mitt fel att kopplingen ...”

”Låt människan få slippa din koppling”, säger fader Albert plump.

”Men jag vill inte att Dedé ska tro allt är mitt fel”, säger gossen.

”Aldrig är det hans fel, det är ständigt någon annans”, säger Albert.

Natalie kväver en gäspning och rätar på ryggen. Ute i köket sitter Madame Tilly med benen vitt isär och i vägen för Lutjes göromål. Natalie sjunker ner på en köksstol, tröttheten glöder i vrister och vader. Hon blundar helt kort, men det går då rakt inte an, för vad ska denna Madame Tilly tro om henne, ett redlöst fläskpaket som just krupit ur kojens och slumrar till igen så snart solen visar sig.

Hon vänder tillbaka. Verandan fångar upp solen. Arton olivfärgade rutor lyser i salongsfönstret och där-

med på samtliga sju personer, den fulltaliga årliga klansen så när som på Berta, hustru till Albert och (dessvärre) mor till Claude. Berta är alltför glad i flaskan, och det får henne att skämmas så djupt att hon inte vågar visa sig för familjen. ”Leve Berta!” kommer Albert att utbrista så snart han fått i sig några glas vin.

Natalie tar varken mjölk eller socker i kaffet. Hur mycket väger hon egentligen?

”Hundratvå”, svarar hon matt.

Giaco nickar som om han redan visste, drar de blåtonade läpparna (annorlunda formade än våra) nedåt och tecknar siffrorna i luften med ett ringpytt finger: ett streck, en liten cirkel och en kringla.

”Då går det åtminstone åt rätt håll”, påpekar Antoine.

”Det var sannerligen på tiden”, säger Lotte.

”För jag har minsann gått ner från hundraåtta.”

”Hundraåtta kilo”, säger Lotte förvånad.

”Tjock eller ej så tillhör hon mig.” Claude pressar Natalie intill sig, stryker det krulliga grå håret och biter henne i örat.

”Håll klaffen, smickrare där.” Natalie, med knallröda kinder, släpper i sin tur inte ynglingen. Hon vill få dem alla (som spred ut en massa vidrigheter om henne och Claude när han kom och bodde här för ett par år sedan, men för all del, det är glömt och förlåtet) att se hur fäst han är vid henne. Just denna förtroliga stund mellan den bleke Claude och henne själv vill hon visa upp och hålla kvar, men den varar inte länge.

”Aha!”, ”Äntligen!”, ”Åh!”, ”Där har vi honom!” ropar, mumlar, brummar familjen Heylen när Dedé kliver in i salongen.

Natalie blir ständigt – trots att de vid det här laget hunnit tillbringa hela åtta år tillsammans i den höga